46ste jaar. — Nr 56-57. Zaterdag 13 Mei 1899.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franc* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :
Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centᵐᵉ per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 13 MEI 1899.

Van alles wat.

Alvorens M. Scholfaert nog het kieswetsontwerp had neergelegd en toen M. Vandenpeereboom nog bezig was in zijn kabinet de leden der rechterzij te raadplegen, had een ambtenaar, die met het volledig vertrouwen der ministers vereerd is, mij gezegd :

« Het ontwerp dat men gereed maakt, zal een van die combinaties zijn, die niemand volkomen bevredigen, en waarbij men zich ten slotte aansluit, overtuigd als men is van de onmogelijkheid, ieder zijn bevoorrecht stelsel te zien overwinnen. »

Het begin der voorzegging is reeds bewaarheid ; het ontwerp stelt zich in werkelijkheid voor als eene transactie en er is geen die, door er zich bij aan te sluiten, niet een of ander van zijnen voorkeur moet opofferen.

De kwestie is om nu te zien of de aansluiting der rechterzij de noodige sterkte zal verkrijgen, om eene meerderheid te verzekeren aan de de regeeringsvoorstellen.

Ik kan u daaromtrent meêdeelen dat het kabinet volle vertrouwen heeft en dat meêstens op eene meerderheid van 20 stemmen mag rekenen.

Die meerderheid zal nog grooter zijn, indien, tusschen de katholieken, vijanden der E. V., eenigen zich bepalen met zich te onthouden, in plaats van tegen te stemmen.

* *

Van wege de linkerzij, is er niets te verwachten dan geweld, obstructionism en pogingen tot vreesaanjaging.

Maar gelooft niet dat men erg ontroerd is door de dreigementen van de lawijdmakers, van de radicale pers en van de bezetenen, die in volksmeetingen hunne gramschap uitspuwen.

De eenige uitslag van deze besteldo verontweerdiging zal zijn : de rechterzij aanzetten om de bespreking en de stemming der wet te bespoedigen.

Een opmerkenswaardig punt is dat de meerderheid gewild heeft dat alle denkwijzen, of bijna alle, in de middensectie vertegenwoordigd wezen.

Op die wijze zullen reeds al de argumenten, voor en tegen, in een grondig debat zich kunnen lucht geven, en de reeds aangeduide verslaggever, M. de Trooz, zal er profijt uit trekken om het veld der bespreking te verlichten en juist af te teekenen.

Daarin ligt juist een middel om het openbaar debat niet te rekken, want, redelijkerwijze, zou die bespreking geen veertien dagen mogen duren.

Dat is meer dan voldoende om eene wet te stemmen, die maar 9 artikelen bevat en die door de meeste secties in eene enkele zitting werd afgekeurd.

* *

Het schijnt wel dat de leiders der roode partij, toen zij tot algemeene werkstaking aanstookten, wel gehoopt hadden onlusten te verwekken, het gouvernement in nesten te brengen en zoo mogelijk het omver te werpen.

Hun doel is mislukt : de werkstaking neemt gestadig af en de arbeidsmassas denken aan heel iets anders, dan het verovereren der algeheele E. V. en het A. S.

Bewondert die groote volksvrienden, die, om hunne politieke ambitie te voldoen, niet aarzelen heel de bevolking, welke van de kolenrijverhuid leeft, tot honger en ellende te veroordeelen.

Er is maar ééne stem in het publiek, dat als Kamerbesprekingen volgt, om de voortreffelijke houding te prijzen van M. den minister Cooreman, gedurende de driedaagsche bespreking in de Kamer over de werkstaking.

De achtbare minister, tegenover eene botsing tusschen bazen en werklie staande, had zich eene gedragslijn voorgeschreven, die tevens zeer rechtveerdig en menschelijk was, en die er in bestaat alle factors van verzoening, door de wet tot stand gebracht, in werking te stellen.

Zonder eenig recht op te offeren, heeft hij de socialisten zelf gedwongen de correctheid zijner handelingen te herkennen.

Indien de bevrediging in het Walelandt tot stand komt, zooals alles toelaat het te hopen, mag men zeggen dat de woorden en de maatregelen van den achtbaren minister er veel zullen toe bijgedragen hebben.

* *

Als er ergens brandt, zijn er altijd menschen die vluchten om niet te moeten helpen blusschen ; zij zeggen : *mijn eemer water zal den brand niet blusschen.*

En intusschentijd zet de brand zich voort.

Er was eenen keer een goede pastoor. Zijne parochianen waren wijngaardkweekers en, ten oogstijde, besloot zij aan hunnen herder eene ton wijn ten geschenke te geven. Op gestelden dag, kwamen de wijngaardkweekers naar den kelder van de pastorij, en iedereen goot eene kan wijn in een vat, dat snel vol was. Maar onder de parochianen was er een die gierig was, Jan genaamd. Jan zei bij zijn eigen : M. de pastoor gaat daar een stuk goeden wijn krijgen ; indien ik daar eene kan zuiver water ingoot, niemand zou dat gewaar worden. Zoo gezeid zoo gedaan ; en Jan kwam 't huis, tevreden dat hij zoo slim was.

Als de goede pastoor van zijnen wijn wilde proeven, ondervond hij dat er in het vat niets anders was dan zuiver water. Al de parochianen hadden geredeneerd gelijk Jan. Eene kan wijn min of meer, kan de zaak niet veranderen, en iedereen had eene kan water gegoten.

Hoe dikwijls gebeurt hetzelfde niet ? Vele schoone werken lukken niet of gaan te niet, omdat iedereen zegt : mijne werkig kan niet baten, mijn eemer water zal den brand niet blusschen ?

* *

Wij deelen verder, volgens de Brusselsche bladen, het feit mede van eenen officieelen onderwijzer, die beschuldigd is van eenen schandaligen aanslag op een kind. De liberale bladen zijn reeds woedend van verontwaardiging, alleenlijk omdat de katholieke bladen de beschuldiging vermelden, zonder te oordeelen of de betichte al of niet plichtig is.

Welk verschil met de houding van liberalen en socialisten in de zaak van Rijsel ! Hier gebeurt het onderzoek *in 't geheim* en wordt niet eens de naam van den betichte genoemd. Te Rijsel werd alles aan het klokzeel gehangen en eischte de liberale en socialistische drukpers reeds het hoofd van broeder Flamidiaan — het monster (?) — toen hij, onder enkele verdenking, werd aangehouden.

Vandaag, na een langdurig onderzoek, is de schuld van broeder Flamidiaan op verre na niet bewezen en toch stelt de anti-katholieke drukpers al de broedersscholen voor als poelen van onzedelijkheid. En wanneer een officieele onderwijzer zich aan zedenschennis overgeeft en zijne schuld bekent, dan zouden de katholieke bladen moeten zwijgen !

GELD SLAAN.

HOE DE GELDSTUKKEN GEMAAKT WORDEN.

De eerste bewerking is het smelten van het metaal in kroezen van getrokken ijzer, in welke laatsten de vermenging plaats heeft, volgens de gehulde door de wet verteekt.

Het metaal wordt nu in staven van een paar vingers dikte en ter lengte van zestig centimeters gegoten, welke o middellijk naar een ander deel van het gebouw worden gebracht, daar worden zij gerand, geschaaft, geëmailleerd, gewogen enz., om eindelijk aan de kommissaris van het gouvernement te worden overgeleverd, dat is aan den hoofdadministrateur der Munt.

De staven muntplaten, *flans* geheeten, alvorens bij dien ambtenaar te komen, worden met eene ongehoorde stipheid onderzocht. Zijn deze te licht, dan worden ze andermaal in den smeltkroes geworpen ; zijn ze te zwaar, dan ondergaan ze eene schaving.

Het slaan van geld geschiedt met stoomwerktuigen. Hunne werking is eenvoudig en toch bewonderenswaardig. Eens de zoogezegde *flans* tusschen hunne ijzeren klauwen, laten zij de muntsuskes, gereed voor de uitgave, als door betoovering nederrollen. 't Is niet of zij hard metaal, maar wel eene weeke stof, klei of boter bewerken.

Zijn er stukken die niet behoorlijk geprent zijn, dan keeren zij naar den smeltkroes terug.

Na nogmaals een nauwgezet onderzoek te hebben ondergaan, worden de geldstukken opgestapeld en naar de Bank overgebracht welke dezelven in omloop brengt.

Kortom, in eenige oogenblikken, schier in dezelfde kamer, ziet men eenen staaf in gangbare munt veranderd. De Brusselsche Munt kan in vijffrankstukken zoowat 400,000 fr. per dag voortbrengen.

DE WERKLIEDEN DER MUNT.

Overal in het gebouw is goud en zilver te vinden. De assche in de fornuizen, het water met hetwelk de werklieden zich de handen wasschen, worden even als het stof op den vloer onderzocht, en het onderzoek levert altijd een zekeren uitslag op.

Nu *eenige* punten over hetgeen het werkvolk betreft :

Zooals overigens in al de Munten der wereld gebeurt, moeten de werklieden zich gansch uitkleeden, bij hunne aankomst in het gebouw en de kleedingstukken aantrekken, hun door het bestuur geleverd.

Alvorens de Munt te verlaten, ondergaan zij een nauwkeurig lijfonderzoek, want de hartstocht, wanneer men den ganschen dag den stroom van het geld hoort bruisen, kan niet anders dan sterk zijn, en niettegenstaande alle werkzaamheid, zijn er wel eens diefstallen opgemerkt.

De diamantzoeker slikt soms een kostbaren steen in ; men heeft werkliedenvonden die aldus een goudstuk onvindbaar maakten.

Anderen verborgen stukjes goud in den neus. Nog anderen, na zich haar en baard met pommade te hebben bestreken, bepoederden zich met stofgoud, kamden en wasschten zich zorgvuldig bij hunne thuiskomst en verzamelden alzoo de kostbare stof.

Weer anderen stopten klompjes goud in de pijp, bedekten deze met tabac en gingen rookend heen.

Maar de slimste van al was de werkman, tijdens de regeering van Koning Willem ; de man had eene wond in het been, die ongeneesbaar scheen te zijn.

Wat deed nu de slimmerik om met de goudstukjes de munt uit te geraken ?

Luister :

Dagelijks verborg de kerel een tienguldenstuk in de wonde en bracht het alzoo veilig thuis. Doch de kruik gaat zoolang te water tot ze breekt.

Op zekeren dag, werd zijne dieverij ontdekt, en bij zijne winstgevende wonde, verloor hij ook zijnen dagelijkschen arbeid.

HOE ZIJ LEEFDEN.

Het dagelijksch leven onzer voorouders, tot in de minste kleinigheden, aan de oortrokken van godsdienstigheid.

Wanneer zij 's morgens is vroeg den voet uit hun huis zetteden, wanneer zij de eerste hand aan het werk slaagen, of wanneer zij zich op reis begaven, brachten zij telkens de hand aan het hoofd en teekenden zich met het H. Kruis.

De mannen zetteden zich eerbiedig het hoofd en 't vrouwvolk maakte met eene lichte hoofdbuiging het teeken van het H. Kruis, iedermaal dat zij eene kerk of eene kapel, een kruis of Lieve Vrouwbeeld voorbijgingen. Stapten zij over het kerkhof, of moesten zij op straat een lijkstoet of begrafenis dan prevelden zij in stille dat gebed : « Dat hunne ziel in vrede ruste ! »

Werd Onze-Lieve-Heer naar zieken of stervenden gedragen, dan volgden zij al haastend hunnen goddelijken Zaligmaker, of knielden minstens op zijnen doortocht en brachten bij den avond licht aan de deur.

Wanneer er een zwaar onweder opkwam, dan ontstaken zij aanstonds de gewijde kaars, wierpen wat gewijden palm in 't vuur, spreekt-lden met het palmtakje wijwater op huis, stal en schuur en baden te samen en luiden 't Evangelie van St-Jan : « In het begin was het Woord, enz. »

Nooit zou een zij eene ernstige woning betrokken hebben, alvorens zij door 's priesters hand was ingezegend en in Gods hoede gesteld, op het toppunt een takske gewijde bessenboom gestoken hadden.

Begon de huismoeder een nieuw brood te snijden, dan teekende zij eerst met de punt van het mes op den platten zijkant des brouds een kruis.

Op het teeken van vader of moeder, vouwden allen aan tafel de handen samen en terwijl iemand aangeduid werd om voorop te bidden, antwoorden de anderen schoon gelijk.

Elken avond drukten vader en moeder den onderlijken zegen op 't voorhoofd der kinderen, en deden hen knieënd het avondgebed opzeggen.

God zij gelooft ! nog heeft ons volk vele dezer oude vlaamsche gebruiken bewaard. Aan deze godsdienstige familieverleveringen moeten wij met hart en ziel gehecht blijven om ze ongeschonden aan ons nageslacht over te brengen. Het waren deze eenvoudige zeden en schoone gebruiken die eendracht en vrede in het huisgezin deden heerschen, die het hart van ons volk gezond hielden en geneigd tot het goede. Daarin putten zij die onmetbare wilskracht, *om, ten koste van leven en bloed*, den strijd van eigen bestaan uit te houden, en trots alle brandstapels, kerkers en schavotten, hun God en hun geloof trouw te blijven.

En wij, zouden wij blozen, voor het geloof en de zeden van ons roemrijk voorgeslacht !

Zouden wij blozen, even als zij, Vlamingen van den ouden eed ?

Vlaamsch en Katholiek !

Neen !

Maria's maand.

O Mei, o maand van heil en zegen !
Gij prijkt in 't schoonste jaargetij ;
De Lente groeit en licht ons tegen,
De droeve Winter is voorbij.

Maria, onze Goede Moeder,
U is die lieve maand gewijd ;
U, Dochter van den Alhoeder,
U Maagd, alom geheiligd.

De Mei doet bloemenkransen strengelen,
Voor U, o Maagd, vol glans en roem,
Omkranst met duizend duizend Engelen,
Voor U, der blanke Maagdenbloem.

O bloemtje lief, der bloemen krone,
Gij walmt van zoeten balsemgeur ;
Gij, roosje, bloeit zoo wonder schoone,
Gedoscht in prachtig bloesemkleur.

Gij, zuivre Lelie, eens gesproten,
Uit Davids koninklijken stam,
Den hoogsten roem hebt Gij genoten,
Daar Jesus U voor Moeder nam.

Laat ons met hart en ziel Haar loven ;
Doen wij wat Haar het meest behaagt ;
Zij praalt in Sions zaligen hoven,
Als Onbevlekte Moeder-Maagd.

M. GIELEN,

de achtbare Volksvertegenwoordiger van het arrondissement Tongeren, zal zich op **maandag 15 Mei** aanstaande in de Gemeente LANAEKEN begeven, ter herberge van *M. Louis VALKENEERS*, Statiestraat, Café de la Paix, alwaar hij van 11 tot 1 ure de personen in gehoor zal ontvangen.

ALS DE VOS....

Het spreekwoord zegt : Als de vos de passie preekt, boeren wacht uw ganzen.

De lib rale vos had verleden zaterdag een patershabijt aangetrokken en om de brave leden van den katholieken volksbond beet te krijgen, sprak hij het volgend sermoon uit op de derde blazijde van het genzenblad :

« Ge zijt geloovige kristenen en gij hoopt hiervanmaals de beloonnig te genieten, in overeenstemming met uwe levensvijze en uwe vroomheid. Dat is goed, maar staat er ergens in de voorschriften van uwen godsdienst, dat gij onrecht moet dulden ?

« Is uw God de opperste Rechtveerdigheid niet ? Is zijn zoon Jesus Christus niet op de wereld gekomen, om het onrecht te verjagen en 't Recht te doen zegepralen ?

« Hewel dan, zal uwe God u dan niet eerder kunnen verwijten, dat gij het onrecht hebt laten bestaan ; dat zij niets gedaan hebt, om 't kwaad te doen ophouden ; dat gij uw plicht te kort zijt gekomen in de verdediging van de Rechtvaardigheid ? »

En dat staat gedrukt in het genzenblaadje van verleden week !

Zou men die jongens niet ongebiecht O. L. H. geven ?

Men zegt dat zij met Pinksteren hunnen Paaschen gaan houden. Zij hadden dat gedurende den Paaschtijd vergeten.

Ondertusschen, katholieke werklieden van den Bond, wacht uw ganzen.

De armzalige lauweren

ingeoogst door de liberalen der groote steden, inrichters van meetingen tegen het ontwerp van kieswetsverandering, hadden aan de tongersche genskens den slaap ontnomen. Zij ook hebben een klein manifestatieke willen op touw zetten en meeting spelen.

Deze artistie gebeurtenis werd door het tongersch genzenbladje aangekondigd, en zau de kennis van het publiek gebracht, bij middel van affiszen aan de hoeken onder stesten opgeplakt.

De meeting heeft donderdag in de Salon Lyrique plaats gehad.

Voorden het woord : een liberaal, een socialist en een schismoeraat — hartroerende drijvuldigheid.

Wij zijn nieuwsgierig het verslag der vergadering in het genzenblaadje te lezen, nieuwsgierig vooral te zien of het geaten orgaan den kronen slagt ter eere van dieszelfden socialisten propagandist, die het over vier jaren zoo deftig in het kaaie zat !

Wegens het genzenblaadje, zou ons zulks echter niet verwonderen : immers, het heeft ons aan alle bokkensprongen gewend.

In dit alles is er maar eene enkele zaak die wij niet begrijpen : dit is dat no de meeting, belegd door onze genskens, met medehulp der socialisten en der schismoeraten, het ministerie nog recht staat, en het gouvernement zijn ontwerp van verandering aan de kieswet niet teruggetrokken heeft.

Nu, men kan zeggen wat men wil : sedert de meeting van Tongeren, zit het ministerie in slappe lakens.

MEI. — Spreuken.

Wanneer het op Meidag regent,
Zijn de kersen niet geregend.

Is Mei koel en nat,
Volle schuur en vat.

Een droge Mei, een klaaggeschrei,
Eene koele Mei, maakt het landvolk blij.

Voor nachtvorst zijt ge niet beschermd,
Tot dat Sint-Servaas zich ontfermt.

Indien met Servaas geen rijm is te zien,
Zoo zal ook Boniface geen sneeuw ons bien.

Is Urbanus zonder regen,
Dan volgt er een jaar van zegen.

Het onweêr in de dagen van Mei,
Doet de rogge bloeien in de hei.

Zingt de leeuwerik hoog in de lucht,
Wees dan voor regen niet beducht.

Zingt de vink reeds vroeg in den morgend,
Voor regen zal zij dan wel zorgen.

NIEUWS
uit de stad en de omstreken

St-Sebastiaan. (CONCORDIA). — Verleden zondag was het de jaarlijksche koningschieting. Vele handboogliefhebbers waren er aan tegenwoordig. Mr Jos. Vreyen heeft den koningsvogel getroffen op drie pijlschoten. Het is reeds de derde maal dat hij in het bestuur als koning geteld. — Eere aan hem.

Paardenmarkt te TONGEREN, donderdag 8 JUNI.

Op den markt van TONGEREN van donderdag waren te koop gesteld : 289 koeien en kalveren, 7 schapen, 241 vette varkens, 1465 magere varkens.

LANDBOUWCOMICE VAN BORG-LOON.

HERDBOEK--PRIJSKAMP.

Art. 1. Er zal een prijskamp plaats hebben tusschen de melkkoeien en volle vaarzen, die men zal aanbieden om in het Veestambook opgenomen te worden en die de noodige vereischten vereenigen om het ras onder opzicht van melk- en slachtvleesch voortbrenging te verbeteren.

Art. 2. De keuring zal plaats hebben :

1° Te Borg-Loon (op het Speelhof), den 15 Mei 1899, voor de gemeenten : Loon, Groot-Loon, Kesseid, Jesseren, Bronckom, Voordt, Hoeselt, Mettecoven, Gotheim en Cuttecoven.

2° Te Heers (tegenover de gemeenteschool), den 17 Mei, voor de gemeenten : Heers, Gutsweiler, Veulen, Horpmaal, Bassenge, Opheers, Ruckelingen, Marlinne en Klein-Gelmen.

3° Te Ulbeek (bij de kerk), den 22 Mei, voor de gemeenten : Ulbeek, Alken, Wellen, Herten, Berlingen, Houppertingen, Ryckel.

4° Te Guyzoven (tegenover de kerk), den 24 Mei, voor de gemeenten : Guyzoven, Cortessem, Vlermaal, Vlermaal-Roodt, Rommersheven, Gors-op-Leeuw, Heur-St-Hubert, Schalkhoven, Wintershoven en Werm.

Art. 3. In elke omschrijving kunnen de volgende prijzen toegekend worden :

1e prijs :	35 fr.	4e prijs :	15 fr.
2e »	25 fr.	5e »	10 fr.
3e »	20 fr.	Vijf eervolle meldingen.	

NAMENS HET COMITEIT :

De Secretaris, J. DIGNEFFE. *De Voorzitter,* A. PINNOY.

Rixingen. — Morgen zondag, 14 dezer, zal de gouden bruiloft der echtgenooten Prosmans-Tielens gevierd worden. De H. Mis zal om half tien beginnen.

BREE. — Alhier zal op Zondag 9 Juli een festival plaats hebben, waarop de volgende premien te winnen zijn : 100 fr., 75 fr., 50 en 25 fr. voor de bestuurders.

De Gouverneur der provincie Limburg, noodigt de openbare besturen en bijzondere personen uit, van de aanvragen, die zij aan den provincialen Raad zouden voor te stellen hebben, *zoohaast mogelijk*, aan het provincial Bestuur, te Hasselt, te doen toekomen, opdat dezelve met de noodige inlichtingen ter beslissing aan de vergadering kunnen voorgedragen worden.

De zaken die niet ten laatste, *op het einde van de eerste week van den zittijd* ingediend zijn, zullen verzonden moeten worden naar den volgenden zittijd, overeenkomstig eene beslissing genomen door den Raad in zijnen zittijd van 1891.

De Landbouwmaatschappij van Limburg zal, te Hasselt, in Juni 1900, eene gewestelijke tentoonstelling inrichten, bevattende dieren, landbouwgereedschappen en voortbrengselen.

Het programma heeft een aanzienlijk belang aan de landbouwwetenschap en onderwijs, en van nu af, wordt een oproep gedaan aan de ingenieurs en landbouwkundigen, die zich proefondervindelijk bezig houden met wasdom, ontleding van den grond, meststoffen en voeding.

De gestichten van middelbaar- en lager onderwijs zullen de werken hunner leerlingen kunnen vertoonen, de leeraars en onderwijzers de uitslagen hunner opzoekingen en studies.

De landbouwmaatschappijen en syndikaten die zich in het land zoo zeer uitbreiden zullen

---

TONGEREN, DEN 13 MEI 1899.

DE HUT

VAN

ONKEL TOM

74ᵉᵉ VERVOLG EN SLOT.

Eenige weken later scheepte George zich met zijne vrouw en kinderen, zuster en moeder naar Afrika in. Indien wij ons niet bedriegen, zal de wereld nog daar van hem hooren.

Van de andere personen in ons verhaal hebben wij niets bijzonders te schrijven, behalve een enkel woord aangaande miss Ophelia en Topsy en een afscheidshoofdstuk, dat wij aan George Shelby zullen wijden.

Miss Ophelia nam Topsy mede naar Vermont, tot groote verwoudering van die deftige bejaardslagende macht, die een Nieuw-Engelschman onder den naam van ourfolks erkent. Ourfolks meenden in het eerst, dat die eene zeer zonderlinge en onnoodige vermoeidering van het stille en geregelde huishouden was ; maar Ophelia was zoo standvastig in hare gemoedelijke pogingen om haren plicht jegens hare leerlingen te vervullen, dat het kind spoedig bij de familie en de buurt in de gunst kwam. Toen zij bijna volwassen was, werd Topsy op haar eigen verzoek gedoopt en lid der Christelijke kerk in hare woonplaats ; en zij toonde blijveel verstand, werkzaamheid, ijver en verlangen om in de wereld goed te doen, dat zij eindelijk werd aanbevolen en aangenomen als zendelinge naar eene der statiën in Afrika, en wij hebben gehoord dat dezelfde rusteloosheid en schranderheid, die haar als kind zoo onuitputtelijk in poetsen maakten, thans heilzaam worden aangewend tot het onderwijs van kinderen in haar eigen land.

P. S. — Het zal sommige moeders genoegen doen nog te vernemen, dat de nasporingen, door madame De Thoux bewerkstelligd, onlangs zijn bekroond met de ontdekking van Cassy's zoon. Reeds als jongeling krachtig van karakter en ondernemend van aard, was hij eenige jaren voor zijne moeder ontsnapt en door de vrienden der onderdrukten in het Noorden opgenomen en opgevoed. Hij zal spoedig zijne familie naar Afrika volgen.

VIER-EN-VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

DE BEVRIJDER.

George Shelby had zijne moeder slechts met een enkelen regel den dag gemeld, waarop zij hem tehuis kon verwachten. Hij had het hart niet om over het sterven van zijnen ouden vriend te schrijven. Hij had dit verscheidene malen beproefd, en telkens had hij, bijna stikkende van aandoening, het papier verscheurd, zijne oogen afgevaagd en de vrije lucht gezocht om tot bedaren te komen.

Er heerschte eene vroolijke drukte in de woning der Shelby's op den dag, dat men de aankomst van den jongen meester verwachtte.

Mevrouw Shelby zat in de nette voorkamer, waaruit een vroolijk houtvuur de kilheid van den herfstavond verdreef. Er stond eene tafel aangerecht, met zilverwerk en geslepen glas bedekt, hetwelk onze oude vriendin Chloe nog bezig was te schikken.

In nieuwe glanzige rijde gekleed, met eenen schoonen witten voorschoot en eenen hoogen welgesteven tulband, terwijl haar blinkend zwart gezicht van genoegen gloeide, bleef zij, met noodelooze opletendheid, nog het een en ander op de tafel verschikken, alleen om een voorwendsel te hebben om nog wat met haar meesteres te praten.

— O, of hem dat ook bevallen zal ! zegde zij. Daar, ik zet zijn bord niet waar hij het zoo gaarne heeft, naast het vuur. Meester George houdt veel van een warm plaatsje. Och, loop heen ! Waarom heeft Sally den besten trekpot niet uitgezet, den kleinen nieuwen, dien meester George met Kerstmis voor mevrouw heeft gekocht ? Ik zal hem nog krijgen. En mevrouw heeft van meester George gehoord ? voegde zij er vragend bij.

— Ja, Chloe ; maar een enkelen *regel*, alleen om te zeggen, dat hij van avond thuis zou zijn als hij kon, anders niet.

— Hij heeft niets van mijnen goeden man gezegd, zou ik denken ? zegde Chloe, nog met theegoed futselende.

— Neen, dat heeft hij niet. Hij heeft van niets geschreven, Chloe, dan alleen dat hij alles verhalen zou als hij te huis kwam.

— Geheel en al meester George ! Hij is er altijd zoo opgesteld om alles zelf te vertellen. Daar heb ik hij meester George altijd op gelet. Ik voor mij begrijp het ook niet, hoe blank-menschen zoovoel kunnen schrijven als zij gewoonlijk doen : het schrijven is zulk een langzaam, ongemakkelijk werk.

Mevrouw Shelby glimlachte.

— Ik denk haast dat mijn goede man de jongens en de kleine meid niet meer zal kennen. Och, zij is nu al eene groote meid, en goed is zij ook en schraander, dat is Polly. Zij is nu naar huis en past op den koek. Ik heb haar treffelijk fatsoen gemaakt, waar mijn goede man zoovoel van hield, en dat ik hem nog gaf op den morgend toen hij weg moest. Och, och, wat was ik dien morgend van streek !

Mevrouw Shelby zuchtte op dit gezegde en voelde zich het hart beklemd. Sedert het ontvangen van George's brief was zij aanhoudend ongerust geweest dat achter den stuier van stilzwijgen, die hij tot had willen ophlijven, iets verborgen mocht zijn.

— Mevrouw heeft immers die bankbriefjes wel ? zegde Chloe met zeker bezorgdheid.

— Ja, Chloe.

— Omdat ik mijn goeden man zoo gaarne de eigenste briefjes wilde laten zien, die de bakker mij gegeven heeft. En Chloe, zegde hij, ik wou dat ge nog langer kondt blijven. Dank u, meester, zegde ik : dat zou ik wel, maar mijn goede man komt naar huis, en mevrouw kan het niet langer zonder mij stellen. Dat is wat ik hem gezegd heb. Een heel aardig man was die mijnheer Jones.

Chloe had er stijfhoofdig op aangedrongen, dat dezelfde banknoten, waarmede haar loon betaald was, bewaard zouden worden, om ze haren man als bewijzen van harre knapheid te laten zien, en mevrouw Shelby had zich gewillig naar den inval geschikt.

— Hij zal Polly niet kennen, dat zal mijn goede man niet. Och, het is vijf jaren geleden, dat zij hem weggehaald hebben. Zij was toen nog zoo klein, zij kon pas even staan. Ik weet nog wel hoe hij plachte te lachen, als zij zoo omrolde als zij wilde loopen. Och, och !

Nu hoorde men het gerateel van wielen.

— Meester George ! zegde Tante Chloe, zich naar het venster haastende.

Mevrouw Shelby ging naar de voordeur en werd door haren zoon in de armen gesloten. Chloe stond met angstig verlangen in de duisternis te wachten.

— Och, arme Tante Chloe ! zegde George medelijdend naar haar toekomende, en hare zwarte hand tusschen beide de zijne vattende. Ik had geheel mijn vermogen willen geven om hem mede te brengen ; maar hij is naar een beter land gegaan.

Mevrouw Shelby liet eene hartstochtelijke uitroeping hooren, maar Chloe zegde niets.

Men ging naar de kamer. Het geld, waarop Chloe zoo trotsch was geweest, lag nog op de tafel.

— Daar, zegde zij, het opnemende en met eene bevende hand aan haar meesteres toereikende ; ik wil het nooit weer zien of er van hooren. Het is toch ook licht dat het weg is, dat verkocht en vermoord op 't plantagie.

Chloe keerde zich om en stapte trotsch de kamer uit. Mevrouw Shelby volgde haar stil, nam haar bij de hand, trok haar zacht weder terug en zette haar naast zich op eenen stoel.

— Mijn arme, goede Chloe ! zegde zij.

Chloe liet haar hoofd op den schouder harer meesteres zinken en snikte :

— O, mevrouw, verschoon mij. Mijn hart is gebroken, dat is al.

— Dat weet ik, zegde mevrouw Shelby met tranen op de wangen, en ik kan het niet genezen ; maar dat kan Jezus doen. Hij genest de gebrokenen van hart en verbindt hunne wonden.

Een tijdlang heerschte er stille en schreiden allen met elkander. Eindelijk zette George zich naast de treurende vrouw, nam haar bij de hand en verhaalde met aandoenlijke eenvoudigheid het zegevierende sterven van haren man en de laatste boodschappen, die zijne liefdeshem had opgedragen.

—o—

Omtrent eene maand later werden al de bedienden en arbeiders op het goed bijeengeroepen in de groote voorzaal, die het geheele huis doorliep, om iets aan te hooren, dat hun jonge meester hun te zeggen had.

Tot aller verwondering kwam hij met een bundel papieren in de hand, vrijbrieven voor allen die op het goed waren, welke hij een voor een voorlas, en onder het schreien, het smekken en de vreugdekreten der aanwezigen overgaf.

Velen echter drongen zich om hem heen en baden hem ernstig om hen niet weg te zenden, terwijl zij met angstige gezichten *onze vrijbrieven* wilden 't ongezien.

— Wij willen niet vrijer wezen dan wij zijn. Wij hebben al wat wij verlangen, wij willen de oude plaats niet verlaten ; wij willen niet van meester en mevrouw en de anderen af.

— Goede vrienden, zegde George, zoodra hij stilte kon bekomen, het is niet zooals dat gij mij verlaat. Het goed heeft evenveel bezoeken noodig om het te bewerken, als te varen. Ik huis hebben wij evenzeer behoeft aan mijnen vroomen vader zijn ook zijn vrijmaken en vrijmoedigen. Is zal u hem voor uw werk betalen, zoals wij zullen overkomen. Het geschiedt soms, dat zij als ik mocht sterven, of iets anders gebeurde, dat geburlijke dingen zijn, en niet kunt aangelagen en verkocht worden. Ik denk het goed aan te houden en u te leeren, waarto zij misschien eenigen tijd zult nodig hebben, hoe gij de rechten, die ik u als vrije mannen en vrouwen gegeven heb, moet gebruiken. Ik verwacht dat gij braaf zult zijn en gewillig om te leeren, en ik hoop in God dat ik getrouw zal zijn en gewillig om u te onderrichten. En nu, mijne vrienden, ziet omhoog en dankt God voor den zegen der vrijheid !

Een hoogbejaard negerpatriarch, die op het goed grijs en blind geworden was, hief zijne bevende hand op en zegde : Laten wij den Heere onzen dank brengen ! Allen knielden, en een treffender Te Deum steeg nooit ten hemel, schoon het niet door orgelklank, klokgeluid en geschutgebulder werd vergezeld, dan thans uit dat oude oprechte hart werd opgezonden.

Toen zij opgestaan waren, hief een ander een Methodistisch lied aan, waarvan het refrein was :

« 't Jubeljaar is nu gekomen —
Losgekochten, gaat naar huis. »

— Nog iets, zegde George, toen dit lied gezongen was. Gij allen herinnert u onzen goeden Onkel Tom wel ?

Daarop het hij een kort verhaal van zijn sterven volgen, en eindat hij zijn liefderijken afscheidsgroet aan allen had overgebracht, besloot hij :

— Het was op zijn graf, mijne vrienden, dat ik mij voor God voornam, dat ik nooit weder eenen slaaf in eigendom zitte houden als het mogelijk was hem vrij te maken ; dat niemand door mij ooit gevaar zou loopen om van huis en vrienden gescheiden te worden, en op eene ganzame plantage te sterven, gelijk hij gestorven is. Denkt dus, als gij u in uwe vrijheid verheugt, dat gij alles aan dien goeden, ouden man te danken hebt, en vergeldt het met goedheid en vriendelijkheid voor zijne vrouw en kinderen. Denkt aan uwe vrijheid, zoo dikwijls zij de hut van Onkel Tom ziet ; en laat die Negerhuis geduldeloosheid, zoo als men met hunne vrijheid voortspoedt te volgen, en zoo eerlijk zijn getrouw en zoo Christelijk te zijn als hij geweest is.

— EINDE. —